

Dit examen gaat over strijd, over de verschillende manieren waarop kunstenaars, architecten en vormgevers reageren op conflictsituaties of de gevolgen ervan.

Uit de as herrezen

Vragen bij afbeelding 1 tot en met 7

In tijden van oorlog en als gevolg van terroristische aanslagen worden vaak belangrijke gebouwen verwoest. Dit blok gaat over architectuur die werd vernield en weer is opgebouwd, of die in een herinneringsbeeld voortleeft.

De Frauenkirche uit Dresden (Duitsland) is gebouwd in 1722 naar een ontwerp van de architect George Bähr, in de stijl van de barok. In de Tweede Wereldoorlog werd de kerk, samen met een groot deel van de stad, vernield door een bombardement van de Engelsen en Amerikanen.

Op figuur 1 hieronder zie je de verwoeste Frauenkirche kort na de oorlog. Mensen halen stenen uit de puinhopen voor de wederopbouw van Dresden. Sommige stenen zijn gebruikt voor de herbouw van de Frauenkirche, maar die begon pas vijftig jaar later! De kerk was in 2005 klaar. Figuur 2 op de pagina hiernaast toont een recente foto van de kerk.

figuur 1

figuur 2

Bekijk figuur 2.

De Frauenkirche was de eerste grote protestantse kerk in Duitsland na de Reformatie. Het is een typisch voorbeeld van de barok. De kerk is aan de buitenkant redelijk rijk gedecoreerd.

- 3p 1 Noem nog drie kenmerken van de barok die je aantreft in het exterieur van deze kerk.

De barokkerken uit het noorden van Europa zijn soberder van stijl dan de barokkerken uit het zuiden van Europa.

- 1p 2 Geef een verklaring voor dit verschil.

- 2p 3 Noteer de nummers 1 tot en met 4 op je antwoordblad.
Geef van elk van de onderstaande beweringen over de barok aan of deze juist is of onjuist.

- De barok was een Europese bouwstijl die
- 1 zich ontwikkelde vanuit de renaissance.
 - 2 een variant was van de rococo.
 - 3 zijn oorsprong had in Italië.
 - 4 zich uitbreidde naar Midden- en Zuid-Amerika.

Op de herbouw van de Frauenkirche is veel kritiek. De Amerikaanse journalist George Packer noemt de herbouwde kerk spottend een 'barokfantasie'. Hij beschuldigt de bestuurders van Dresden ervan dat met de volledige reconstructie van de oorspronkelijke kerk de geschiedenis van de stad is weggevaagd.

- 2p 4 Geef een argument ter onderbouwing van zijn kritiek.
Geef ook een argument dat ingaat tegen zijn kritiek.

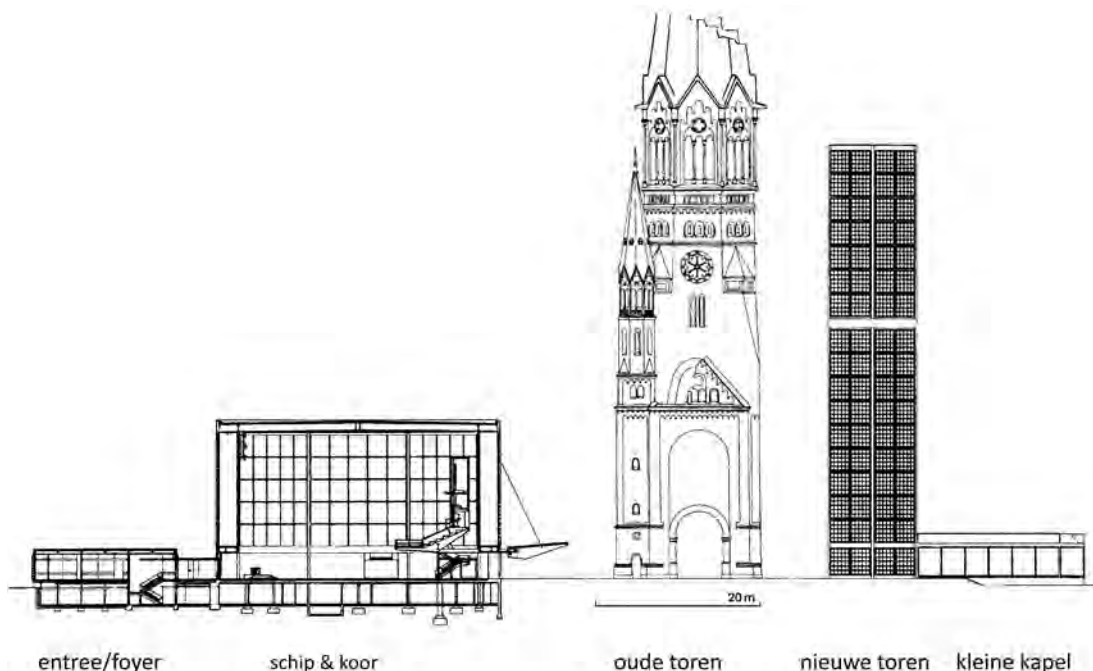
In de Tweede Wereldoorlog zijn meerdere kerken zwaar beschadigd. Op figuur 3 hieronder zie je de Kaiser-Wilhelm-Gedächtnis-Kirche in Berlijn. Deze romaans geïnspireerde kerk uit 1895 raakt tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd. Na de oorlog, in 1957, krijgt de Duitse architect Egon Eiermann de opdracht om op dezelfde plek een nieuwe kerk te bouwen. Hij ontwerpt een ensemble van gebouwen van staal en beton, waarbij de beschadigde toren van de oude kerk behouden blijft. Je ziet zijn kerk op afbeelding 1.

figuur 3

Op figuur 4 hieronder zie je een doorsnede van de nieuwe Gedächtniskirche. Het geheel staat op een rechthoekig, verhoogd platform.

figuur 4

Eiermann zegt: "Ik kan aan de oude toren geen zinvolle inhoud geven. (...) Ik laat de oude toren staan (...) Ik wek hem niet weer tot leven. De toren blijft dood."

Bekijk afbeelding 1 en figuur 4.

- 2p 5 Eiermanns nieuwe kerk versterkt de indruk dat de oude toren "dood" is. Bespreek twee aspecten van de vormgeving waaruit die indruk blijkt.

Bekijk afbeelding 1.

De Kaiser-Wilhelm-Gedächtnis-Kirche is een belangrijke kerk in Berlijn. Onder keizer Wilhelm verwees de kerk naar het glorieuze Heilige Roomse Rijk. De stad wil de oude toren behouden, omdat deze herinnert aan die glorie van het Duitse rijk.

- 1p 6 Geef nog een argument voor het behoud van de oude toren.

Op afbeelding 2 zie je een deel van de gevel van de achthoekige kerkruimte en op afbeelding 3 een detail. De kerk is opgebouwd uit een skelet van staal, opgevuld met rasters van beton die gekleurd glas bevatten. Op afbeelding 4 zie je een deel van het interieur en op afbeelding 5 een detail van de glaswand.

Het contrast tussen het exterieur en interieur van dit deel van de kerk is opmerkelijk groot. Het publiek dat de kerkruimte betreedt wordt volkomen verrast door de hemelse sfeer.

- 2p 7 Beschrijf twee aspecten van de vormgeving die het contrast tussen exterieur en interieur versterken. Laat de aankleding van het interieur buiten beschouwing.

Op 11 september 2001 werden de twee hoogste torens van New York, die onderdeel waren van het World Trade Center, door een terroristische aanslag met vliegtuigen verwoest. Daarbij kwamen duizenden mensen om het leven. Je ziet de torens voor de aanval op figuur 5 hieronder.

figuur 5

Op afbeelding 6 en 7 zie je *Tribute in Light* (Eerbetoon in licht), een tijdelijk kunstwerk dat naar deze dramatische gebeurtenis verwijst. De installatie bevindt zich op het dak van een naburige parkeergarage en is elk jaar op 11 september te zien. De installatie bestaat uit tientallen schijnwerpers die enkele kilometers ver de lucht in schijnen.

- 2p 8 Geef twee redenen waarom juist deze sterke lichtbundels zich zo goed lenen voor het maken van een herinneringsbeeld.

De architectuurcriticus Robert Bevan deed in 2006 een onderzoek naar de wereldwijde vernietiging van gebouwen tijdens oorlogen en terreuracties. Hij constateert dat het aanvallen van belangrijke gebouwen een effectief middel is om een volk of land te treffen. Hij noemt dit "war against architecture".

- 2p 9 Leg uit waarom "oorlog tegen architectuur" een effectief middel is om een volk of land te treffen. Doe dit aan de hand van een voorbeeld uit dit blok. Laat het gegeven dat er mogelijk veel slachtoffers vallen buiten beschouwing.

Slagveld

Vragen bij afbeelding 8 tot en met 14

Op afbeelding 8 zie je *Cavalerie doet een uitval vanuit een fort op een heuvel* uit 1646 van de Nederlandse schilder Philips Wouwerman. Op het schilderij is een strijd te zien met soldaten te paard (cavalerie). De strijd is heftig: mensen worden onder de voet gelopen en slachtoffers liggen in het water.

- 3p 10 Beschrijf aan de hand van de voorstelling nog drie aspecten waaraan je kunt zien dat de strijd heftig is.

Links van het midden zie je het fort op de heuvel van waaruit de cavalerie ten strijde trekt. Wouwerman stuurt de blik van de beschouwer naar het fort op de heuvel.

- 2p 11 Beschrijf twee manieren waarop Wouwerman de blik van de beschouwer naar het fort op de heuvel stuurt. Laat daarbij de wolkenlucht buiten beschouwing.

De strijd op dit schilderij heeft niet in werkelijkheid plaatsgevonden, maar is verzonnen door Wouwerman. De veldslag was voor hem vooral een geschikt onderwerp om te laten zien hoe virtuoos hij was in het schilderen van paarden. Dat laatste zie je op details van het schilderij, zoals op figuur 6 en 7.

figuur 6

figuur 7

Bekijk afbeelding 8 en figuur 6 en 7.

- 3p 12 Geef aan de hand van de afbeelding en de figuren drie voorbeelden waaruit die virtuose manier van paarden schilderen blijkt.

Op afbeelding 9 zie je het schilderij *La guerre* (De oorlog) van Henri Rousseau uit 1894. Het meisje voor het zwarte paard symboliseert de oorlog die over het land raast. In haar handen draagt ze attributen die verwijzen naar de strijd: een zwaard en een brandende fakkel.

Rousseau schilderde dit werk lang na de bloedige Frans-Duitse Oorlog (1870-1871). De gevolgen van die bloedige strijd waren na twintig jaar nog zichtbaar in het straatbeeld, bijvoorbeeld in de aanwezigheid van veel oorlogsinvaliden.

Rousseau verbeeldt in dit schilderij de verschrikkelijke gevolgen van oorlog. De geknakte bomen met weinig bladeren roepen bijvoorbeeld associaties op met verkoold leven.

- 2p 13 Bespreek aan de hand van de voorstelling nog drie verschrikkelijke gevolgen van oorlog waarnaar Rousseau verwijst.

Rousseau, van beroep tolbeambte, had geen kunstopleiding gevolgd. Zijn ongeschoolde manier van schilderen werd 'primitief' of 'naïef' genoemd. In het schilderij op afbeelding 9 is bijvoorbeeld het meisje op een naïeve manier weergegeven.

- 1p 14 Leg aan de hand van de houding van het meisje uit waaruit die 'naïeve' manier van schilderen blijkt.

La guerre wordt in 1894 voor het eerst tentoongesteld op de Salon des Indépendants, een expositie van onafhankelijke moderne kunstenaars in Parijs. Het werk wordt door velen bespot, niet alleen vanwege die naïeve manier van schilderen, ook vanwege de vreemde voorstellingen.

Maar sommigen reageren juist heel positief op het schilderij, zoals de jonge schilder Louis Roy. Hij ziet in het schilderij van Rousseau zelfs een aankondiging van 'een nieuwe kunst'.

- 1p 15 Leg aan de hand van een aspect van het schilderij uit welke nieuwe kunststroming uit het eind van de negentiende eeuw Roy hier waarschijnlijk bedoelt.

Ook in de twintigste eeuw zijn de verschrikkingen van de oorlog voor kunstenaars vaak aanleiding om bijzonder werk te maken. In de jaren zestig was Amerika in oorlog met Vietnam. Voor het eerst zagen veel mensen vanuit de huiskamer op televisie hoe gewelddadig oorlog kon zijn.

Op afbeelding 10 zie je *War (Vietnam Piece)* uit 1967 van de Amerikaanse kunstenaar Duane Hanson. Op figuur 8 hieronder zie je een gedeelte van het werk in een museum. Met dit werk verzette de kunstenaar zich tegen de oppervlakkige manier waarop het oorlogsgeweld in de media getoond werd. Hij wilde dat de bezoeker door zijn werk meer betrokken werd bij de gevolgen van de oorlog: je ziet soldaten die pijn lijden, die uitgeput of mogelijk gesneuveld zijn.

figuur 8

Bekijk afbeelding 10 en figuur 8.

- 2p 16 Bespreek twee manieren waarop Hanson de bezoeker ook door de vormgeving meer direct bij de gevolgen van oorlog betreft.

Hanson heeft dit werk in het bijzonder gemaakt als kritiek op de Amerikaanse bemoeienissen bij de oorlog in Vietnam. Maar het werk kan ook gezien worden als een aanklacht tegen oorlog in het algemeen.

- 1p 17 Leg uit waarom *War (Vietnam Piece)* ook te zien is als een aanklacht tegen oorlog in het algemeen.

Op afbeelding 11, 12, 13 en 14 zie je foto's die de Belgische fotograaf Bart Michiels tussen 2001 en 2009 maakte. Voor deze serie fotografeerde hij plekken waar ooit grote veldslagen hebben plaatsgevonden.

De titels van de foto's verwijzen onder andere naar de naam van de plaats waar en het jaar waarin de veldslag of invasie ooit plaatsvond. Zo is de titel van afbeelding 11 *Verdun 1916, Le Mort Homme, 2001*. In Verdun vond, tijdens de Eerste Wereldoorlog, een van de grootste veldslagen uit de geschiedenis plaats. Er stierven meer dan 700.000 soldaten.

Michiels verblijft doorgaans langere tijd op de plek die hij wil fotograferen om het juiste moment af te wachten. Hij kiest zorgvuldig zijn invalshoek en fotografeert het landschap zo dat het resultaat in eerste instantie een esthetische natuuroopname lijkt, maar ook geïnterpreteerd kan worden als een verlaten slagveld.

Bekijk afbeelding 11, 12, 13 en 14.

- 4p **18** Leg voor elke afbeelding uit hoe de fotograaf het effect van een verlaten slagveld weet op te roepen.

Vergeleken met de andere kunstwerken uit dit blok geeft de fotoserie van Michiels zowel de meest realistische voorstelling van een slagveld, als de minst realistische.

- 2p **19** Leg dit uit.

Michiels wil met zijn foto's de verschrikkingen van oorlog onder de aandacht brengen van het publiek.

- 1p **20** Ben jij van mening dat Michiels' fotoserie het publiek confronteert met huidige oorlogen? Ondersteun je antwoord met een argument.

Op de barricades

Vragen bij afbeelding 15 tot en met 20

Rond 1900 waren de werk- en leefomstandigheden van veel arbeiders bijzonder slecht. De arbeiders van de Nederlandse Spoorwegen gingen hierover de strijd aan met hun werkgevers: de directie van de spoorwegen. In januari 1903 vond de eerste grote spoorwegstaking in Nederland plaats. De directie ging uiteindelijk in op de eisen van de stakers. Het spoorwegpersoneel won de strijd.

Op afbeelding 15 zie je een prent van de tekenaar Albert Hahn. Hij maakte die voor de voorpagina van het socialistische dagblad *Het Volk*. Je ziet de voorpagina van het dagblad op figuur 9 hieronder.

figuur 9

De prent geeft de visie weer van de tekenaar op de spoorwegstaking. Hahn benadrukt in deze prent de macht van de arbeider.

Bekijk afbeelding 15.

- 3p 21 Noem drie manieren waarop Hahn in deze prent de macht van de arbeider benadrukt.

Hahn werd als tekenaar bij dagblad *Het Volk* van de socialistische partij (SDAP) aangesteld om voor de krant op zondag in overleg met de redactie een politieke prent te leveren. De redactie was zeer tevreden over deze prent van Hahn voor het dagblad.

- 2p 22 Geef twee redenen waarom de prent van Hahn goed past bij de politieke visie van het dagblad. Betrek de prent steeds in je antwoord.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog staakten arbeiders ook tegen onderdrukkende maatregelen van de Duitse bezetter. Toen in februari 1941 ruim 425 joden werden opgepakt en in veewagens werden afgevoerd besloten onder anderen de Amsterdamse havenarbeiders uit protest tegen deze Jodenvervolging te gaan staken. Al snel sloten veel andere arbeiders zich aan.

Op afbeelding 16 en 17 zie je *De dokwerker* van de Nederlandse beeldhouwer Mari Andriessen. Andriessen kreeg na de oorlog van de gemeente Amsterdam de opdracht een monument te maken ter nagedachtenis aan het dappere verzet van de havenarbeiders (de dokwerkers). Het bronzen beeld werd in 1952 onthuld. Het beeld staat nu op het Jonas Daniël Meijerplein voor de synagoge.

De dokwerker drukt onverzettelijkheid uit.

- 3p **23** Noem drie aspecten van het bronzen beeld die bijdragen aan die indruk van onverzettelijkheid.

In een eerdere versie van het beeld heeft Andriessen de dokwerker een knuppel in de hand gegeven. In de uiteindelijke versie laat hij die knuppel weg.

- 2p **24** Beschrijf het verschil in interpretatie tussen *De dokwerker* met een knuppel en *De dokwerker* zonder knuppel.

Op 28 maart 1952 schreef het Haarlems Dagblad: "Mari Andriessen heeft ter symbolisering van de staking een gewone dokwerker genomen en geenszins een geïdealiseerde arbeider."

Op figuur 10 hieronder zie je een voorbeeld van een beeld in de stijl van het socialistisch-realisme. Dit beeld staat in Charkov (Oekraïne) en werd na de Tweede Wereldoorlog gemaakt in opdracht van de Sovjet-Unie.

figuur 10

figuur 11

Het realisme van Andriessens arbeider op figuur 11 verschilt sterk van de arbeiders op figuur 10.

- 1p **25** Beschrijf het belangrijkste verschil in stijl tussen het realisme van Andriessen en het socialistisch-realisme van de kunstenaar uit de Sovjet-Unie.
- 1p **26** Leg uit dat het realisme van Andriessen na de Tweede Wereldoorlog ook uitgelegd kan worden als verzet tegen het socialistisch-realisme.

In 1989 vonden studentenprotesten plaats op het Plein van de Hemelse Vrede in Beijing (Peking) in China. De protesten, gericht tegen het communistische bewind, werden met grof geweld beëindigd. Vele doden en gewonden waren het gevolg. Op 5 juni 1989, een dag na het militair ingrijpen, hield een anonieme man een colonne tanks tegen die het plein wilde ontruimen.

figuur 12

Op figuur 12 hierboven zie je de foto die een Amerikaanse journalist van deze gebeurtenis maakte. Het maken van een dergelijke foto was zeer gevaarlijk, want de Chinese veiligheidsdienst liet niet toe dat het geweld tegen burgers internationaal bekend werd. Maar de journalist wist het materiaal naar het buitenland te smokkelen.

De foto werd wereldberoemd, en in 1989 gekozen tot World Press Photo: een internationale prijs voor journalistieke fotografie. De voorstelling verwijst op kernachtige wijze naar een voor iedereen herkenbare vorm van verzet.

- 1p 27 Leg aan de hand van de voorstelling uit naar welke vorm van verzet wordt verwezen.

De Spaanse kunstenaar Fernando Sánchez Castillo nam deze foto als uitgangspunt voor het beeld *Tank Man* uit 2013. Je ziet het werk op afbeelding 18. De kunstenaar heeft een heel eigen interpretatie gegeven van de man die voor de tanks staat. Zo geeft hij een driedimensionale voorstelling van de man.

De kunstenaar heeft voor de romp en ledematen een etalagepop gebruikt, en die van kleren voorzien. Het hoofd en de handen zijn gemaakt van gegoten siliconen, een soort kunsthars.

- 2p 28 Geef twee redenen voor het feit dat de kunstenaar alleen het hoofd en de handen in kunsthars uitvoert.

Op afbeelding 19 en 20 zie je *Tank Man* tijdens de kunstmanifestatie 'Call of the Mall' (2013) in het winkelcentrum Hoog Catharijne in Utrecht. Hier werd het beeld tentoongesteld tussen winkelend publiek. Omdat mensen aanvankelijk tegen het beeld aan liepen of het wilden aanraken moest het kunstwerk omheind en bewaakt worden.

Castillo beoogt met dit werk het winkelend publiek te laten nadenken over mensen en problemen elders op de wereld. Hij probeert de aandacht van het publiek te trekken door middel van vervreemding.

- 2p **29** Bespreek twee manieren waarop Castillo vervreemding gebruikt om daarmee de aandacht van het publiek te trekken.

Je zou kunnen stellen dat zowel Andriessen als Castillo door middel van hun werk zelf strijden voor een betere wereld.

- 1p **30** Welke van deze twee kunstenaars doet dat volgens jou het beste? Geef daarvoor een argument.

Exclusief zitten

Vragen bij afbeelding 21 tot en met 25

De meubelmaker Gerrit Rietveld streefde naar een nieuwe vormgeving die paste bij de moderne tijd. Op afbeelding 21 zie je zijn *Rood-blauwe stoel* uit 1923. De stoel is gemaakt van vurenhouten balkjes en multiplex platen en het geheel is gelakt in de kleuren rood, geel, blauw en zwart.

Op figuur 13 hieronder zie je een gewone leunstoel uit de jaren twintig. Vergeleken met deze stoel is de leunstoel van Rietveld heel modern.

figuur 13

- 2p 31 *Bekijk figuur 13 op de vorige pagina en afbeelding 21.*
 Beschrijf aan de hand van *Rood-blauwe stoel* waarom de **vorm** en de **constructie** vergeleken met de gewone stoel zo modern zijn. Laat de kleur buiten beschouwing.

Naast meubelmaker was Rietveld architect en lid van De Stijl. De leden van De Stijl streefden naar een universele vormgeving voor architectuur, toegepaste vormgeving en beeldende kunst. In 1924 ontwierp hij het Rietveld Schröderhuis. Dit woonhuis ontwierp Rietveld in nauw overleg met de opdrachtgeefster, Truus Schröder. Beiden wensten dat het huis zou passen bij de leefwereld van de moderne mens.

figuur 14

figuur 15

Op figuur 14 zie je een Nederlands interieur van omstreeks 1920. Op figuur 15 zie je het interieur van het Rietveld Schröderhuis in Utrecht, met rechts Rietvelds *Rood-blauwe stoel*. In 1924 grensde het huis nog aan een weiland, maar door de groei van het aantal huizen en wegen, ligt het huis van Rietveld tegenwoordig midden in de stad.

Bekijk figuur 15.

Rietveld was van mening dat "een goed ingerichte woning heilzaam was voor lichaam en geest". Grote ramen zorgen voor inval van veel en direct licht en dat is heilzamer dan een donker interieur.

- 2p 32 Bespreek nog twee aspecten van het interieur die Rietvelds woning zo "heilzaam" maakten, dat wil zeggen: goed voor lichaam en geest.

Rietveld streefde ernaar meubels te ontwerpen die - op den duur - in grote aantallen beschikbaar en betaalbaar zouden zijn voor een groot publiek. Zo hield hij in zijn ontwerpen rekening met de mogelijkheid om het ontwerp uiteindelijk industrieel te produceren.

Bekijk afbeelding 21.

- 2p 33 Geef twee redenen waarom Rietvelds *Rood-blauwe stoel* zich goed zou kunnen lenen voor industriële productie.

Op afbeelding 22 zie je een stoel van de Nederlandse ontwerper Maarten Baas. De stoel maakt deel uit van de serie *Smoke* uit 2002. Van alledaagse keukenstoelen tot exclusieve ontwerpen zoals die van Rietveld, verbrandt Baas de bovenste laag. Vervolgens behandelt hij het oppervlak met een coating, zodat weer op de stoelen gezeten kan worden.

Op figuur 16 hieronder zie je hoe Baas een stoel van Rietveld met een gasbrander bewerkt.

figuur 16

Bekijk afbeelding 22 en figuur 16.

Maarten Baas moet tijdens het bewerken van de stoel zorgvuldig te werk gaan om uiteindelijk een bruikbare stoel over te houden.

- 2p 34 Bespreek twee aspecten waarmee Baas rekening moet houden tijdens het maakproces om toch een goede stoel over te houden.

Baas heeft kritiek op ontwerpen die rationeel en afstandelijk zijn, zoals de stoelen van Rietveld: "Ik wil iets maken wat niet dat afstandelijke karakter heeft, maar wat meer persoonlijk is."

- 2p 35 Beschrijf twee aspecten van de *Smoke*-stoel waaruit dit streven naar het meer persoonlijk maken van de meubels blijkt.

De eigenaar van een invloedrijke galerie uit New York was zeer enthousiast over het werk van Baas. Hij vroeg Baas om vijftientig designklassiekers te 'smoken', waaronder stoelen van Rietveld, Gaudi en Eames. Ze werden in 2004 tentoongesteld in New York onder de noemer *Where There's Smoke* (Waar rook is).

Ontwerpen uit deze tentoonstelling *Where there's smoke* worden nu als zeer exclusief beschouwd.

2p 36 Geef twee oorzaken voor deze exclusiviteit.

Droog Design is een platform voor hedendaags design. Het bestaat al sinds 1993. Verschillende vormgevers maken ontwerpen die onder de naam van dit platform worden aangeboden. In 2000 presenteerde Droog Design de collectie *Do Create*: het bestaat uit een serie voorwerpen die door de gebruiker afgemaakt of verfraaid dienen te worden.

Op afbeelding 23 en 24 zie je uit deze serie de *Do hit chair* van Marijn van der Poll. Het ontwerp bestaat uit een metalen blok, en wordt geleverd met een hamer en een instructie: "Pak de hamer en sla je eigen stoel. Na een paar minuten of uren hard werken ben je de co-designer geworden van *Do hit*." Op figuur 17 zie je iemand zo'n stoel slaan.

figuur 17

Bekijk afbeelding 23, 24 en figuur 17.

Het is technisch best lastig om een stoel te slaan die vriendelijk in gebruik is.

2p 37 Beschrijf twee technische problemen waarmee degene die slaat te maken krijgt bij het creëren van een gebruiksvriendelijke stoel.

-
- 2p **38** Je kunt stellen dat degene die slaat de ontwerper is van de stoel. Geef een argument dat deze stelling ondersteunt. Geef ook een tegenargument.

- Via de website van Droog Design kun je de *Do hit chair* aanschaffen voor een bedrag van € 4890. Je kunt er ook een bestellen die door Van der Poll geslagen is. De kosten voor deze laatste versie bedragen € 7930.
- 1p **39** Geef een verklaring voor het grote prijsverschil.

- Op afbeelding 25 zie je de foto die Droog Design gebruikte als publiciteitscampagne voor de *Do hit chair*. De toelichting hierop luidt: "Consumenten [worden] uitgenodigd tot interactie en spel, zodat ze invloed kunnen uitoefenen op het ontwerp. Je koopt een ervaring: hoe je het object verandert of hoe je op het object reageert is wat telt."
- In deze campagne drijft Droog Design de spot met enkele traditionele opvattingen over de status van design.
- 1p **40** Beschrijf hoe Droog Design in deze campagne de spot drijft met een traditionele opvatting over de status van design.
- 1p **41** Leg uit waarom de spot in deze campagne niet serieus bedoeld is.